

**İNSANLARA YARDIM
ETMENİN ÖNEMİ**
HARRIET TUBMAN'NIN ÖYKÜSÜ
Ann Donegan Johnson

ÖTEKİ YAYINEVİ

İNSANLARA YARDIM ETMENİN ÖNEMİ HARRIET TUBMAN'IN ÖYKÜSÜ

Öteki

Çocuk Kitapları

Yazar

Ann Donegan Johnson

İllustrator

Pileggi

Tasarım

Tuna Tuna

Çevirmen

Emre Ak

10. Baskı

Ekim 2017

© **Öteki Yayınevi**

Sertifika No: 34460

Baskı ve Cilt

Vizyon Basımevi Kağıtçılık Matbaacılık
ve Yay. San. Tic. Ltd. Şti.

İkitelli Org. San. Bölğ. Deposite İş Merk.
A 6 Blok Kat:3 No: 309 Başakşehir / İstanbul
Tel: (0212) 671 61 51

Öteki Yayınevi

Eğitim Mah. Saygı Sok. Selimoğlu Sitesi
17 A Kadıköy / İstanbul
Tel: 0216 405 25 22
www.otekiyayinevi.com

ISBN: 978-975-8012-88-6

İNSANLARA YARDIM ETMENİN ÖNEMİ

Bu öykü, yaşamı boyunca birçok insana yardım etmiş olan, Harriet Tubman ile ilgilidir. Burada okuyacağınız öykü, onun yaşamındaki gerçek olaylar üzerine kurulmuştur. (Harriet Tubman ile ilgili ayrıntılı bilgileri son sayfada bulabilirsiniz.)

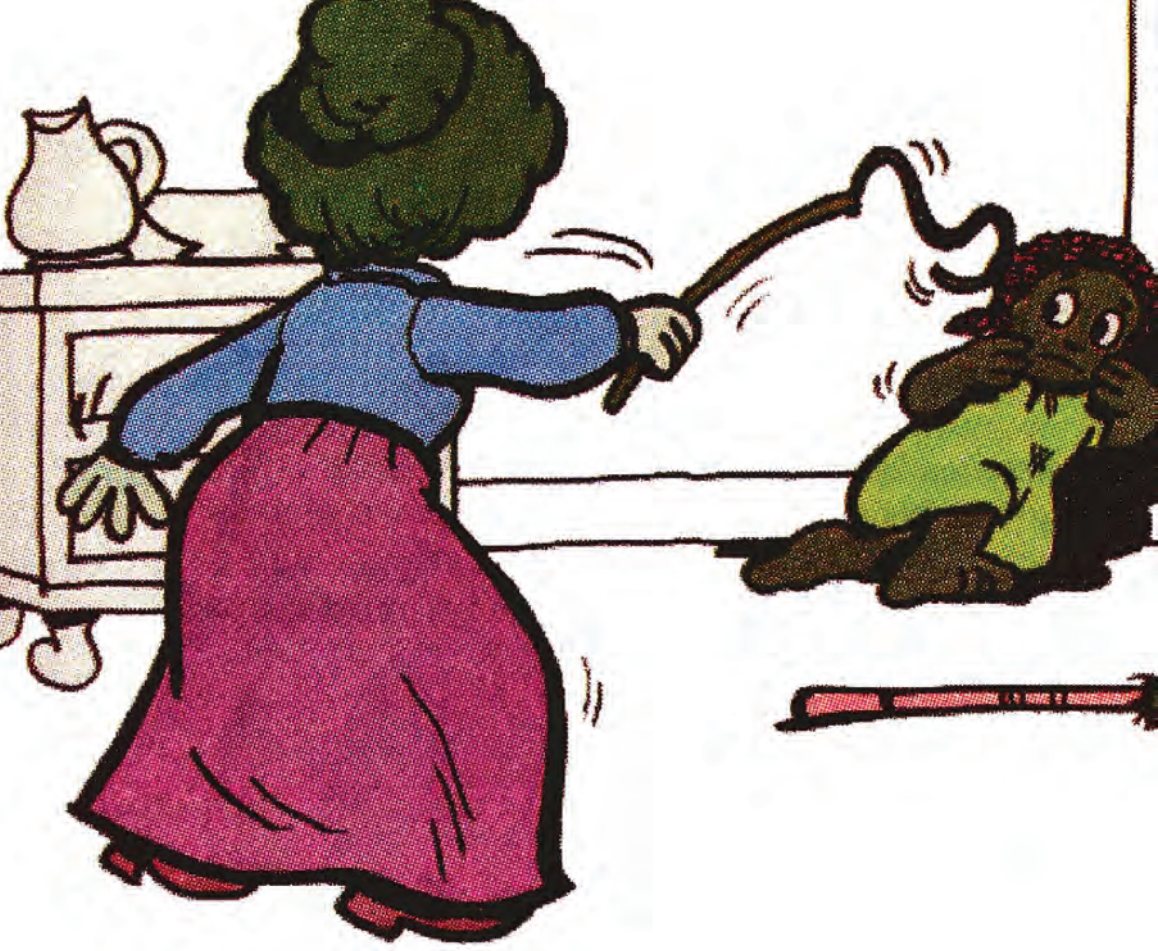

Bir Zamanlar

Bir zamanlar, Harriet isminde küçük bir kız çocuğu, Maryland eyaletinin küçük Bucktown kasabası yakınlarında, bir tarla içerisindeki barakada yaşardı. Geceleri, barakanın küçük bir köşesinde, içi samanla doldurulmuş bir yer yatağında uyurdu. Bazı sabahlar uyandığında, her tarafı tutulmuş olur, kendini çok yorgun ve halsiz hissederdi. Böyle günlerde kemikleri sızlardı küçük kızın. Ama kendini ne kadar kötü hissederse hissetsin, Harriet, güneşin doğuşuyla birlikte yatağından kalkmış olurdu. Büyük evin şöminelerini ve ocağını ev sahipleri uyanmadan önce yakmak zorundaydı. Bu işi tamamladıktan sonra, ortalığı süpürüp toz alması gerekiyordu. Ve, henüz yedi yaşında küçük bir çocuk olmasına rağmen, bebeğin bakımına da yardım etmek zorundaydı.

Burada belirtmek gerekir ki, Harriet, sıradan bir yaşam sürdüren çocuklardan değildi. O siyah bir köleydi. Uzun yıllar önce, Harriet'in büyük annesi ve dedesi, Afrika'daki köylerinden zorla kaçırılıp Amerika'ya getirilmiş, sonra da köle olarak satılmışlardı. Dolayısıyla, Amerika'da doğan çocukları ve torunları da birer köleydi. Onlar, hiçbir hakka sahip değillerdi. Canı istediğinde Harriet'in efendisi, küçük kızı sabahın erken saatlerinden ta gece

yarısına kadar büyük evde çalıştırabilirdi. Veya isterse, Harriet'i tarlalarda çalışan kölelerin yanına yardıma gönderebilirdi. Hasat zamanı Harriet ve diğer köleler, tüm gün boyunca ve çoğu zaman gecenin geç saatlerine kadar mısır toplarlardı. Harriet'in efendisi, istediğinde kölelerini başkalarına kiralama hakkına da sahipti.

Harriet, ufak bir çocuk olmasına rağmen, sahibi bu yavrucağı sık sık ev temizliğine gönderirdi. Temizliğe gittiği evlerin bazılarında, evin hanımı küçük çocuğa iyi davranırdı ama ona küçük bir hayvanmış gibi davrananlar da az değildi. Temizliğe gittiği evlerden birinde evin hanımı, "Seni işe yaramaz aptal kız seni!" diye bağırmağa başladı. Hanımın bir kamçısı vardı ve Harriet'i bununla acımasızca dövdü. Harriet, korku içerisinde bir köşeye sindi. Hün-

gür hüngür ağlayarak, “Ama yerleri tertemiz yapmak için elimden geleni yaptım !” dedi. Evin hanımı, “Bir de bana laf yetiştiriyor!” diye bas bas bağırdı. "Sakın bir daha sesini duymayayım!" Ardından Harriet'e elindeki kamçıyla tekrar vurdu.

Ama Harriet ve yaşça büyük diğer köleler için, Bucktown'da yaşam tümüyle işten oluşmuyordu. Arada bir de olsa, iş yapmadıkları, sakin geçen akşamlar oluyordu. Aralarında okumayı öğrenmiş yaşlı bir adam da bulunuyordu. Yaşlı amcanın sürekli göğsünde taşıdığı bir kitabı vardı ve çocuklara o kitaptan öyküler okumayı çok severdi. Harriet'in en sevdiği öykü, Mısırlılar tarafından tutsak edilen İsrailoğulları idi. Harriet, “Onlar da tıpkı bizler gibi köleydiler,” dedi. “Yaşlı Firavun onlara, tıpkı beyazların bize davrandığı gibi davranıyormuş. Acaba, Musa'nın İsrailoğulları'nın Mısır'dan kurtulmalarına yardım ettiği gibi, bizlere de yarın bir gün yardım edecek biri çıkar mı?” “Çıkabilir

evlat çıkabilir...” dedi yaşlı adam. “Ama bu şekilde konuştuğunu sahibinizin duymaması, senin için iyi olur, yoksa kolları bitkin düşüne kadar seni döver!” Bu yüzden, Harriet konuşmadı. Ama küçük kız, en azından şarkı söyleyebilirdi ve böylece yumuşak bir sesle şarkısını mırıldanıp durdu. Söylediği, halkının büyük çoğunluğu tarafından bilinen bir şarkıydı:

Oraya git ey Musa, Ta Mısır'ın topraklarına in. Koca firavuna söyle, Halkımı azat etsin.

Uzun ve yorucu bir günün ardından, kölelerin yaptıkları tek şey şarkı söylemek değildi elbet. Geceleri barakalarında, siyah insanların özgür yaşayabilecekleri yerlerden fısıldayarak söz ederdi birbirlerine. Köleler arasından genç bir adam, “Kuzey’de kölelik yok,” diye anlatıyordu. “Oradaki tüm insanlar, özgür birer kadın ve erkek olarak yaşıyor.” Bir başkası, “Güney’de bile köleliğe inanmayan bir sürü beyaz var,” dedi. “Bu insanlar, siyahların Kuzey’e kaçmalarına yardım ediyorlar.” Harriet, kendi kendine, “Tıpkı Musa gibi...” dedi. Birdenbire tarif edilemez bir heyecan duymaya başlamıştı. Heyecandan içi içine sığmıyordu ama uzun süre bundan hiç kimseye söz edemedi. Fakat bir akşamüstü, babasıyla birlikte nehrin kıyısında yürürken, küçük kız özgürlükten söz etmeye başladı. Babası, hemen susturdu onu.

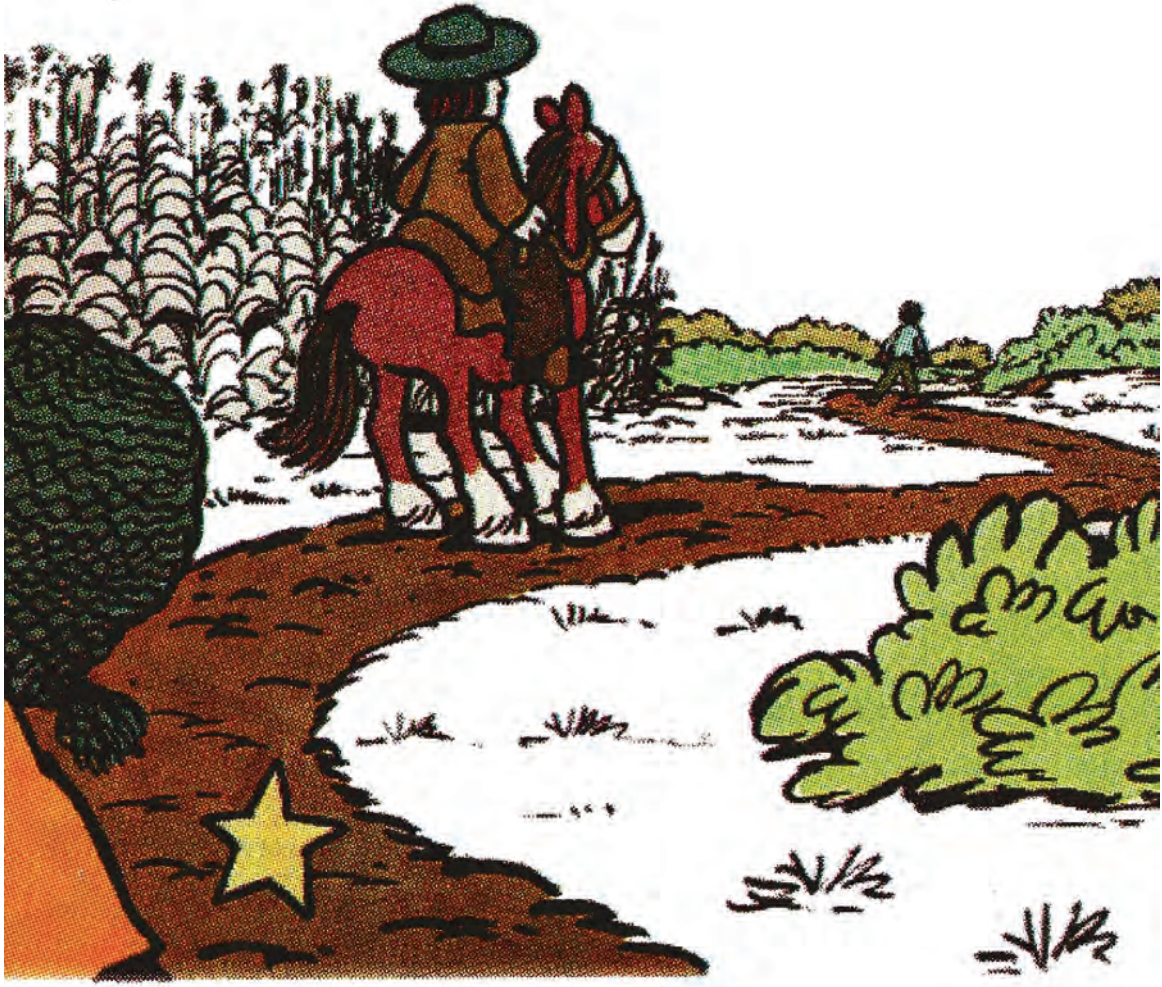

“Şşt, evlat” dedi. “Bunları düşünecek yaşta değilsin sen. Kaçma girişiminde bulunmak, çok ama çok tehlikeli bir şey.” Harriet, “Ama Baba...” dedi. “Benim de özgür olmaya hakkım yok mu?” İhtiyar Beny Baba, “Var yavrum, hakkın var,” dedi. “Ama sonra Harriet, ilerde. Büyüdüğün zaman... O gün geldiğinde, sen de Kuzey’e gidersin.” Babası, gökyüzüne işaret etti. “Şu yıldızı görüyor musun?” diye sordu çocuğuna. “Şu hiç yerinden kıılmıdamayan kocaman yıldızı?”

O Kuzey Yıldızı’dır. Gittiğin zaman, gözünü bu yıldızdan ayırma, hep senin önünde olsun. Kuzey Yıldızı, seni özgürlüğe götürecektir!” O günden sonra Harriet her gece yıldızlara baktı ve

özgürlüğe kaçabileceği günü hayal etti. Görkemli Kuzey Yıldızı tabii ki hiç yerinden kılmıyordu. Fakat bir gece, Harriet yine umut dolu düşler kurarken, gökyüzünden bir başka yıldızın kaydığını gördü. Harriet, “Bir yıldız kaydı!” dedi heyecanla. Sonra gözleri şaşkınlıktan büyüdü. Kayan yıldız, Harriet’in bugüne kadar gördüğü yıldızlar gibi kaymıyordu. Yıldız, hedef olarak Harriet’e yönelmişti. Yaklaştıkça da gittikçe büyüyordu. Sonunda, küçük kızın ayaklarının dibine düştü. Harriet, “Rüya görüyorum...” diye fısıldadı. Sonra, yıldızın ona şunları söylediğini duyar gibi oldu: “Harriet, sana özgürlüğe giden yolu bulmada yardımcı olmak için geldim. Ve sana yardım etmek isteyen daha bir sürü insan var.” “Bu saçmalık,” diye düşündü Harriet.

“Yıldızlar konuşamaz ki. Ama bu yıldızın söyledikleri pek hoşuma gitti. Galiba onu dinlemeye devam edeceğim.” Yıldız “Başkaları sana yardım ederse, sen de daha sonra kölelerin kaçmalarına yardım edebilirsin,” dedi. Harriet, “Bu sözler gerçekten de çok mantıklı,” dedi. Sonra da Kıvılcım adını taktığı bu yıldızı daima yanında bulundurmaya kadar verdi. Kendi kendine, “Bu bir yıldız için oldukça uygun isim,” dedi. Umutlarımı ve düşlerimi benimle paylaşacak birinin yanımda olması çok hoş olacak.” Bundan sonra, Harriet, büyük bir sabırla büyümeyi bekledi. Yıllar geçti ve Harriet yetişkin bir bayan oldu. Harriet ufak tefek bir yapıya sahipti; hiçbir

zaman fiziksel anlamda fazla büyüdüğü söylenemezdi. Sonra bir gün tarlalarda çalışırken, bir başka kölenin küreğini bırakarak: “Ben bir koşuda köye kadar gidip geleceğim,” dediğini duydu. “Köydeki bakkaldan bir şey almam gerek.” Sonra da köle tarladan uzaklaşmaya başladı. Harriet, alçak sesle, “Ah, Kıvılcım!” diye fısıldadı. “Korkuyorum. O adam defalarca kaçmaya çalışmış biri ve her seferinde yakalandı. Şu tarafa bak. Gözcü onun peşinden gidiyor.” Kıvılcım, “O zaman biz de onun peşinden gitsek iyi olacak galiba,” dedi. Kıvılcım ve Harriet de koşu koşu köy bakkalına gittiler.

Oraya vardıkları zaman, gözcünün fena halde kızgın olduğunu

gördüler. Gözcü; “Bu adam yine kaçmaya çalışıyor!” diye bas bas bağırıyordu. Bakkal da bulunan ve şaşkın gözlerle olanları izleyen birkaç siyah adamı gören gözcü hemen emirler yağdırmaya başladı: “Hey, sen! Buraya gel ve şunu bağla!” Sonra gözü Harriet’e ilişti. “Sana gelince, git onlara yardım et. Bu adama, ömrünün sonuna kadar unutamayacağı bir dayak atacağım!” Fakat siyah adamlar yerlerinden kıvıldamadılar bile. Harriet’te de en ufak bir hareket yoktu. Köleye gelince, o da can havliyle bakkal kapısından dışarı fırladığı gibi kaçmaya devam etti. Gözcü, kölenin peşinden koşmaya başladı. Fakat birdenbire, bakkalın giriş kapısında, önüne siyah genç bir kız çıkıverdi. Gözcü, “Çekil yolundan!” diye bağırdı. Fakat Harriet kılını kıpırdatmadı. “O zaman al bakalım!” dedikten sonra, gözcü, tartı için kullanılan büyük metal ağırlıklardan birisini kaptığı gibi Harriet’in başına fırlattı. Kıvılcım, “Dikkat et!” diye haykırdı ama artık çok geçti. Büyük metal ağırlık Harriet’in alınına çarpmıştı.

Bu olaydan sonra, Harriet, aylarca, anne babasıyla paylaştığı

barakanın bir köşesin de, yer yatağına bağlandı kaldı . Bünyesi öylesine zayıf düşmüş ve genç kız öyle hastalanmıştı ki, herkes öleceğine kesin gözüyle bakıyordu. Hasta yatağında, “Özgürlük!” diye sayıklıyordu. “Özgürlük istiyorum!” Kıvılcım, ona, “İyileş ve sağlığına kavuş, ondan sonra özgür olursun,” diyerek destek veriyordu. Yavaş yavaş da olsa, Harriet, zaman içerisinde iyileşti. Ayağa kalkabildiğinde, ruhsal açıdan büyük bir güç kazanmış olduğunu fark etti. “Kölelikten nefret ediyorum ve bunu yalnız kendim için değil, hiç kimse için kabul edemiyorum...” diyordu. “Bununla sonuna kadar savaşacağım” Harriet’in, yüreğindeki tüm manevi güce gereksinimi vardı, çünkü başına vurulan o darbeden sonra, hiçbir zaman tam olarak iyileşememişti. Oldukça zor anlar yaşadığı oluyordu.

Örneğin, tarlalarda çalışırken, birden uyuyakalıverirdi. Gözcü,

“Bu kadın tam bir aptal!” dedi. Fakat Harriet’in aptal olmadığı kesindi. Genç kız, sürekli çevresini gözlemliyor ve dinliyordu. Bir gün, köleler kendi aralarında Yer altı Tren Hattı denilen bir şeyden gizli gizli konuşmaya başladıklarında, Harriet bunu duydu.

Kıvılcım, genç kıza, “Bu Yeraltı Tren Hattı tam olarak nedir?” diye sordu. Harriet, bunu şöyle anlattı: “Şu kadarını söyleyeyim: Bunun buharlı trenlerle hiçbir ilgisi yok,” dedi.

“Bu, beyaz ve siyah insanlar tarafından yardımlaşarak gizli-

ce yürütülen, kölelerin Kuzey'in özgür eyaletlerine kaçışlarında yardımcı olmanın bir yolu," dedi. "Köleleri, güvenli olan karayollarından gizlice kaçırıyorlar. Bazen deniz yoluyla gidiliyor. Mola vermeleri gerektiğinde, güvenli evlerde saklanıyorlar. İşte kölelerin gizlice konakladıkları bu güvenli evlere, tren yolu diye adlandırdığımız ve aslında Kuzey'e kaçış yolu anlamına gelen bu yolculuktaki duraklara, 'istasyonlar' deniliyor." Kıvılcım, "Bu harika bir şey!" dedi. "Bu olay, insanın insana yardım ve destek ver-

mesi... Tıpkı Musa'nın İsrailoğulları'na yardım ve destek vermesi gibi." Harriet, "Bir gün gelecek, ben de bu Yeraltı Tren Hattı'yla gideceğim," dedi. "Kuzeye kaçacağım." Ama Harriet bunu gerçekleştiremeden, John Tubman isimli özgürlüğünü kazanmış bir siyaha aşık oldu. "Öyle hoş bir insan ki, Kıvılcım," diye anlattı gelecekteki eşini. "Öyle neşeli ve içten ki. Onun yanında olmak çok hoşuma gidiyor." Kıvılcım, "Herhalde onunla evleneceksin," dedi. Harriet, "Kesinlikle," dedi. Yirmi dört yaşına geldiğinde, John Tubman ile evlendi. Ancak kocasına karşı kısa süre sonra soğukluk duymaya başladı Harriet. Evet, kocası kazandığı para-

yı istediği gibi harcama hakkına sahipti belki, daha da önemlisi hiçbir insana, kölesi olarak, “sahibim veya efendim,” diye hitap etmek zorunda değildi. Fakat yapmasına izin verilmeyen pek çok önemli başka şeyler vardı. Kocasının bir karış toprak sahibi olması yasaktı. Seçimlerde oy kullanması yasaktı. İsteddiği zaman bir yerden bir yere gitmesi yasaktı. Fakat Harriet için hepsinden daha kötü olanı, gerçek anlamda özgür olmayışının kocasını rahatsız etmiyor olmasıydı!

Harriet, Kuzey'deki özgür eyaletlerden söz ettiği zaman, “Ben halimden memnunum,” derdi. "Ben kaçmak istemiyorum.

Bir daha senden kaçmakla ilgili konuşmalar da duymak istemi-

yorum!” Böylece, Harriet, artık kocasına düşlerinden bahsetmez oldu. Ama kendisi asla düşlerini terk etmedi.

Kıvılcım, Harriet’i uyardı: “Eğer bir gün kaçacak olursan, John olmadan gitmek zorunda kalacaksın. Bunu yapabilecek misin?” Harriet başını salladı. “Özgürlük, bana John’dan bile fazla şey ifade ediyor,” dedi. “Ama belki kaçmak zorunda kalmam. Belki özgürlüğümü satın alabilecek kadar para biriktirebilirim.” Harriet, kapı kapı dolaşıp pişirdiği enfes turtaları Bucktown kasabasında satarak, bu parayı biriktirmeye çalışıyordu.

Bu sırada, Kuveykır grubundan bir kadınla tanıştı. Kuveykırlar, kölelik karşıtıydılar. Ayrıca, Harriet'te, bu Kuveykır üyesi bayanı çeken bir şeyler vardı. Bir gün bu bayan, Harriet'e, "Özgür olmak istiyor musun?" diye sordu. "İstiyorsan eğer sana yardım edecek insanlarla tanıştırayabilirim seni."

Harriet, kadının sözlerini bir yankı gibi tekrarladı: "Özgür olmak istiyor muyum? Ben yıllardır bu fırsatı bekliyorum!" Bu konuşmadan sonra, Harriet hızlı adımlarla evine döndü. Kocasına bu konu hakkında tek

kelime etmedi, çünkü onun asla kendisiyle gelmeyeceğini çok iyi biliyordu. Fakat kardeşleri Robert ve William'a, Kuveykır grubundan olan kadının neler söylediğini aktardı. "Maryland ve Dclawarc sınırına kadar Choptank Nehri'ni takip edeceğiz," dedi. "Sonra, Camden'e giden yolda yürüyeceğiz. Camden'e ulaştığımızda, yardım gelecek." Robert, "Bu tehlikeli olacak ama göze almalıyız," dedi. William da kararını vermişti, "Şimdi gitmezsek, asla özgürlüğe kavuşamayacağız," dedi. Böylece, gece vakti sessiz sedasız hep birlikte yola koyuldular. Gece olduğunda, karanlık bir ormanın içine girdiler. Harriet, "Korkmayın," dedi. "Beny Baba hep şunu derdi: Eğer Kuzey Yıldızı'nı izlerse, o, bizi özgürlüğe götürecektir."

Henüz uzun bir yol gitmemişlerdi ki, William, Kuzey Yıldızı'na rağmen, ormanın çok karanlık olduğunu söyledi. Robert ise, kaçı-şısı asla başaramayacaklarına emindi. Böylece iki delikanlı, Bucktown kasabasına geri döndüler. Kıvılcım, “Sakın vazgeçme, Harriet...” diye fısıldadı genç kadına. “Bunu başarabilirsin. Boyun kısa olsa bile, sen bir erkek kadar güçlüsün, ayrıca çok da cesur bir insansın.” Harriet'in, cesarete ihtiyacı olacağı kesindi. On beş gece boyunca, karanlık içerisinde yaşam mücadelesini sürdürdü. Çukurlara düştü, giysileri çalılara takılıp parça parça oldu. Gündüzleri ise ahırlarda ve samanlıklarda saklanmakta geçti; çünkü her taraf kaçak köleleri arayan görevlilerle doluydu.

Camden'e ulaştığında, ona, yardım edecek insanlar bekliyordu. Biri Harriet'i gizliyor, sonra bir başka yardımcıya aktarıyordu; ta ki Pennsylvania eyaletine geçtiği güne kadar. Harriet Philadelphia'ya vardığında, "Ah, Kıvılcım, kendimi cennetteymişim gibi hissediyorum!" diye sevinçle haykırdı. "Ailemin özgürlüğe kavuşmaları için onlara yardım edeceğim, tıpkı Yeraltı Tren Hattı'ndaki bütün insanların bana yardım etmeleri gibi!"

Kıvılcım, "Paran olursa, daha fazla yardım edebilirsin," dedi. "Doęru ya, tabii!" dedi Harriet ve hemen çalışmaya başladı.

Çamaşırcılık yaptı, yer sildi. Yemek pişirdi ve dikiş dikti. İnsanlar emeğinin karşılığında, Harriet'e para verdiklerinde gözlerine inanamıyordu. Kıvılcım'a, "Bucktown kasabasındayken de aynı işleri yapıyordum ama karşılığında bugüne kadar kimse bana tek bir lira vermedi," dedi. Fakat biraz para biriktirdikten sonra bile Harriet, ailesini almak için geri dönmeye hazır olduğundan emin değildi. "Bu çok tehlikeli," diye düşündü. "Onların başını derde sokmaktan çok korkuyorum." Sonra bir gün William Still isminde birisinden söz ettiler ona. Bay Still, köleliğe karşı savaşıyan bir siyahtı ve bu adam Yeraltı Tren Hattı hakkında bütün bilgiye sahipti. Philadelphia'ya kaçmış olan tüm kölelerin kayıtlarını tutuyordu Bay Still. Böylece, sonradan akrabaları da kaçmayı başa-

racak olurlarsa, Bay Still aradıkları kişinin buradan nereye gittiğini söyleyebilecekti onlara. Harriet kararını verdi: “Gidip William Still ile konuşacağım. Bana yardım edebilecek birisi varsa, o da Bay Still’dir.” Harriet, bu ünlü adamla tanıştığında, “Lütfen bana yardım edin, Bay Still,” dedi. “Ailemi Güney’den kaçırmak istiyorum. Ben Yeraltı Tren Hattı’nda bir biletçi olmak istiyorum.”

William Still ilk başta sadece gülümsemekle yetindi.

Yeraltı Tren Hattı'ndaki biletçiler, bizim bildiğimiz tren yolculuğundaki biletçilere hiç benzemezlerdi. Hani, "Tren kalkıyor!" diye çağrı da bulunan ve herkesin biletlerini kesen kişiler değildi bunlar! Yeraltı Tren Hattı'ndaki biletçiler, kaçak köle gruplarını güvenliğe ulaştırma sorumluluğunu taşıyorlardı. Bu insanlar, karanlık, ıssız ormanlar içinde ve korkunç bataklıklar arasında yollarını bulmak zorundaydılar. Bu hem çok güç, hem de çok tehlikeli bir işti.

William Still, "Harriet, Yeraltı Tren Hattı'ndaki biletçilerin tümü hep erkeklerden seçilmiştir," dedi. Harriet, "Ben hayatım boyunca, erkekler kadar ağır iş yapmış bir insanım," dedi. "İnanın

ki, kararlıyım ben. Kendime bir erkek elbisesi bile aldım.” William Still, yine gülümsedi. “Peki, tamam,” dedi. “Bana öyle geliyor ki, siz bu işi başaracaksınız.” Harriet, gerçekten de bu işi başarabilecek nitelikte birisiydi. Güney’e ilk yolculuğunda, kız kardeşi ve iki çocuğunu oradan çıkartarak Kuzey’e getirmeyi başardı. Onların eşliğinde, başka birçok esir daha vardı. Harriet bu insanlara, Musa’nın İsrailoğulları’na Mısır’dan özgürlük yolunda öncülük ettiği gibi, öncülük etti. Kız kardeşiyle kaçıışı, ilk yolculuğuydu. Bundan sonra, defalarca Güney’e gitti. Bazen kendi aile üyelerinden birilerini çıkarmayı başarıyor, bazen de yardım ettiği siyahları hiç tanıyıyordu bile. Bir zaman sonra, Harriet, Yeraltı Tren Hattı’nın en çok tanınan biletçilerinden biri haline geldi.

Kıvılcım gülerek, “Köle avcıları senden hiç mi hiç hoşlanmıyorlar,” dedi. “Seni ellerine geçirmeyi nasıl isterler kim bilir.” Harriet, kararlı bir şekilde, “Onlara bu fırsatı vermeyeceğim,” dedi. Sonra, çok üzücü bir şey oldu.

Kuzey’de kaçak bir köle yakalanacak olursa, Güney’deki sahibine iade edilebileceğine dair bir yasa tasarısı kabul edildi. Kıvılcım, üzüntüyle iç çekiyordu: “Ne kadar kötü!” dedi. “Şimdi köle avcıları her tarafı saracaklar!”

Harriet, “Bunun beni durdurmasına izin vermeyeceğim!” dedi. “Ben yılmadan halkıma yardım etmeye devam edeceğim. Fakat şimdi onları ta Kanada’ya kadar götüreceğim. Orada güvende olacaklardır!” Fakat sonra, Harriet, babasının başının dertte olduğu haberini aldı. Babası, halen Bucktown’daydı ve bir köleye kaçışında yardım ederken yakalanmıştı. Kıvılcım, Harriet’e, “Artık anne ve babanın, Kanada yolculuğunu yapmalarının zamanı geldi,” dedi. Harriet, “Geldi de geçti bile,” dedi ve hemen Bucktown’a

gitmek üzere yola koyuldu. Hem annesi hem babası seksen yaşın çok üstündeydi. Kötü yollar ve karanlık ormanlardan özgürlüğe giden yolu geçemeyecek kadar yaşlıydılar. Harriet, hurdalardan bir çeşit at arabası yapmaya çalıştı. İki tekerleği olan ve üzerinde eski tahta parçalarından oturacak bir yeri olan bir araba çıktı ortaya. Sonra da yaşlı bir atı buna bağladı. Artık anne ve babasını özgürlüğe taşıyacak bir at arabası vardı. Bir müddet sonra, Harriet o kadar çok köleye özgürlük yolunda öncülük etmişti ki, halk arasında “Musa” diye anılmaya başladı. Kıvılcım, “Eskiden hep söylediğin o şarkıyı anımsıyor musun?” diye sordu. “Şarkı, Musa’nın yaşlı Firavun ile konuşmasıyla ilgiliydi.”

“Anımsıyorum,” dedi Harriet. “Fakat eski Mısır’da, ‘aranıyor’ afişleri yoktu. Şu anda, her yerde benim yakalanmam için afişler asılmış durumda. Büyük ödüller konuluyor başıma, düşünebiliyor musun Kıvılcım? Bu afişlerden birinde, yakalanmam halinde, 40 bin dolarlık bir ödül konulmuş başıma!” Harriet’in başına sadece ödül konulmamıştı. Aynı zamanda, Maryland eyaletinin her tarafında da Harriet ile ilgili toplantılar yapılıyordu. Köle sahipleri, onunla ilgili bol bol konuşuyor, tartışıyor ve onu kendileri için bir bela olarak kabul ediyorlardı. Bunlardan biri, “Bu kaçakların önüne geçmek zorundayız!” dedi. “Şu Musa denilen kadını ele geçirmeliyiz!” Bir başkası, “Hafta geçmiyor ki, çiftliğimden birkaç köle kaybolmasın!” diye şikayet ediyordu. Bir üçüncüsü, “Eğer dikkat etmezsek, yakında tarlalarımızda çalışacak, evimizin işini görecektek köle kalmayacak elimizde!” dedi.

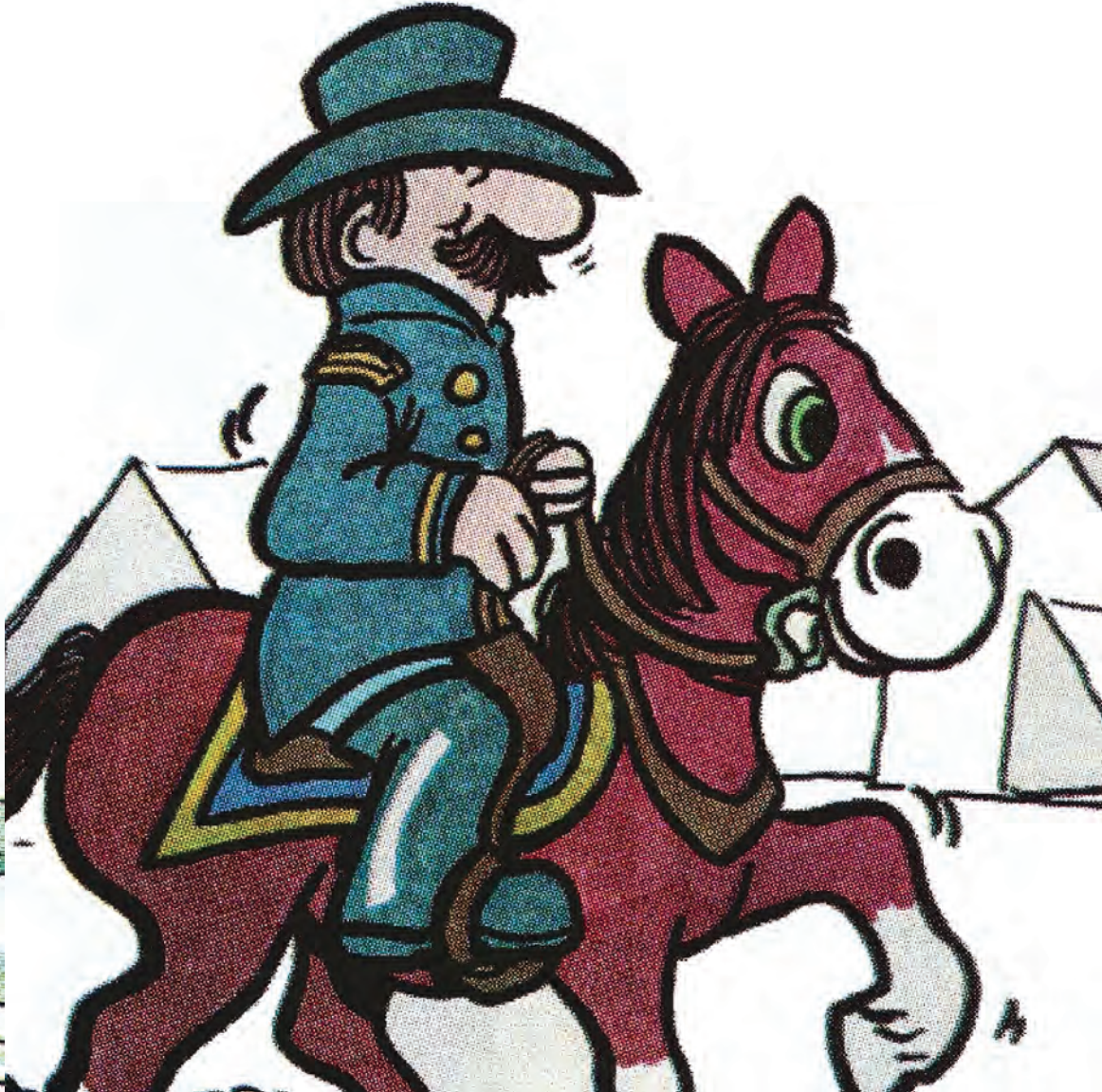

Bunları duysaydı, Harriet mutluluktan uçardı. Tabii duyamıyordu. Harriet, her fırsatta halkına yardım etmeye devam etti. 1861 yılında, Kuzey ile Güney arasında iç savaş patlak verdi. Harriet, “Kıvılcım, yardım etmek için bir şeyler yapmalıyım,” dedi. “Eğer Kuzey kazanacak olursa, belki Amerika kıtasında kölelik sona erer. Aradan geçen zaman içerisinde, Harriet birçok önemli insanla tanışmıştı. Onlarla konuştu; onlardan ülkesine nasıl hizmet edebileceği konusunda bilgi edinmeye çalıştı. Herkes ona çok nazik davrandı, ancak hepsi aynı şeyi söylediler. “Siyahların orduda hizmet etmeleri yasaktır; sabredip beklemek zorundasınız.” Harriet sabırlı olmayı da denedi, beklemeyi de. Sonunda Massachusetts

eyaletinin Başkanı Andrews, Harriet'i görüşmeye çağırdı. Eyalet Başkanı, Harriet'in arkadaşıydı ve Bay Andrews, Harriet'in yapmış olduğu çalışmalarını önemseyen bir insandı. Başkan, "Harriet, senin halkından birçok insan, sahiplerinden kaçarak Güney Karolina'daki Birlik Güçlerine katılıyorlar," dedi. "Bunlardan bazıları hastalandı ve bakıma ihtiyaçları var. Onların yanına gitmek ister miydin?" Harriet, tüm kalbiyle. "Gitmeyi çok istediğimi biliyorsunuzdur, Başkanım," dedi. Böylece, Harriet tekrar Güney'in yolunu tuttu. Bu gidişinde, ta Güney Karolina'ya kadar uzandı yolculuğu. Siyahlar için bir hastanesi olan Birlik Askeri Üssüne gitti. Oradaki hasta koğuşlarında hemen çalışmaya başladı. İlaç ve tıbbi malzeme açısından eldeki kaynaklar pek zayıf olmasına rağmen, oradaki hastalara yardım edebilmek için elinden geleni yaptı. Tabii ki, Harriet'in hastalarından birçoğu, "Musa" diye anılan bu harika kadın hakkında pek çok şey duymuşlardı. Bu hastalardan bazıları kaçaktı, tıpkı zamanında Harriet'in olduğu gibi. Bazıları da sadece siyahların özgürlük davasına hizmet etmek amacıyla

buraya gelmişlerdi, tıpkı Harriet'in yapmış olduğu gibi. Üsse aşçı ve destek kuvvet olmak amacıyla gelmişlerdi, çünkü onların asker olmaları yasaktı. Harriet Güney Karolina'dayken, harika bir şey oldu. Siyahların orduya girmelerine izin verildi. Tümü siyahlardan oluşan bir bölük, Massachusetts'te kuruldu ve görev için Güney Karolina'ya gönderildi. Bu bölüğün adı Elli Dördüncü Bölük'tü Harriet, bölüğün geldiğini gördüğünde, "Şuraya bak, Kıvılcım!"

diye haykırdı, “Benim halkım, özgürlüğü için savaşıyor!”

Kıvılcım, “Öyle!” dedi. “Bak üniformaları içinde nasıl da gururlu her biri! Harriet, “Ben de gurur duyuyorum,” dedi. “Onlara nasıl destek olabilirim, bunu düşünüyorum şu anda, Kıvılcım.” O günden itibaren, Harriet, Elli Dördüncü Bölüğün yemeklerini pişirdi, çamaşırlarını yıkadı ve elinden geldiğince tüm işlerine koştu. Bölüğün komutanı, bir beyaz olan Albay Robert Gould Shaw idi. Kısa zaman içerisinde, Harriet’in Yeraltı Tren Hattı’na yapmış

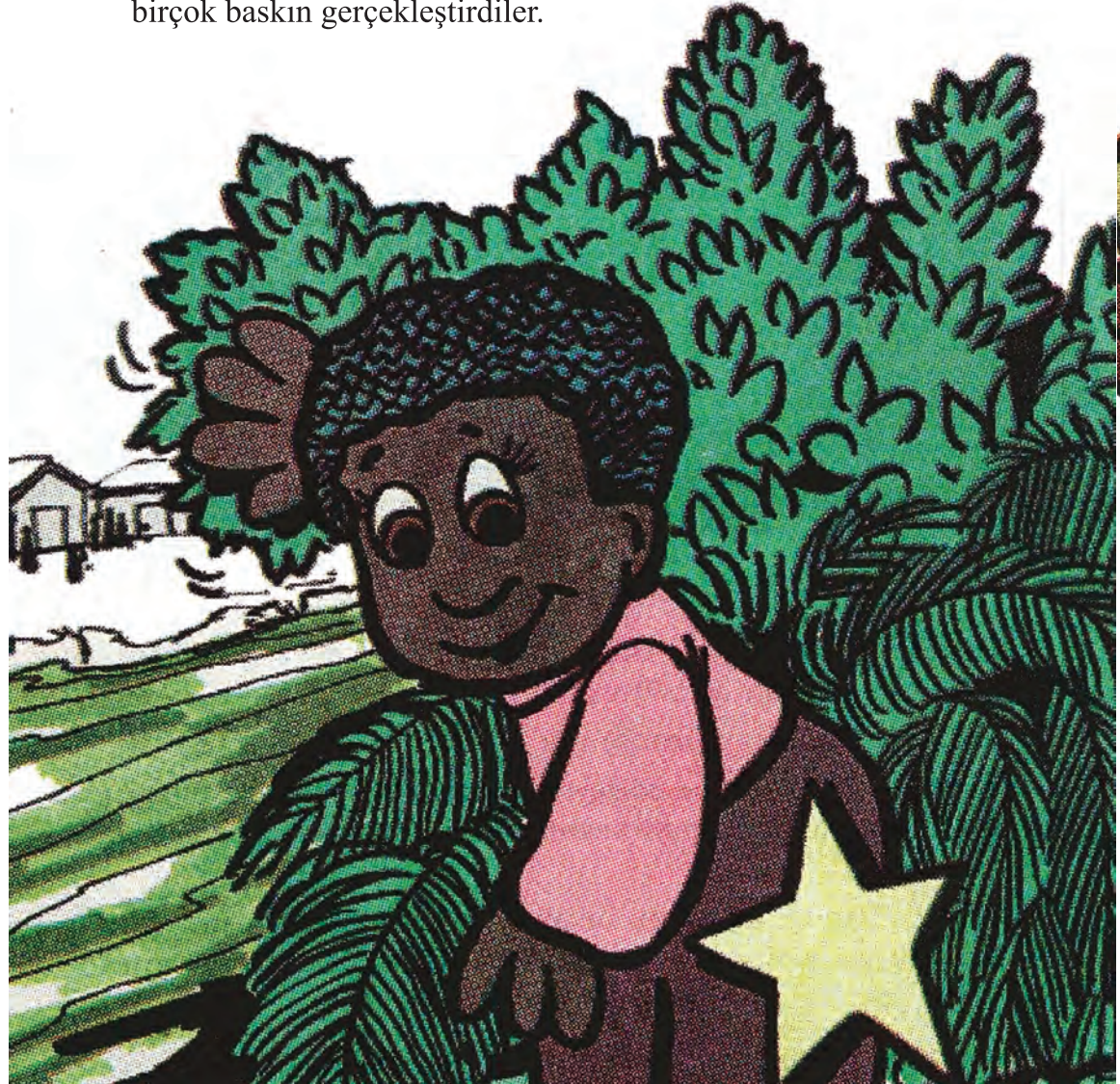

olduğu hizmetler hakkında bilgi edindi. Haber gönderip Harriet'in kendisine ziyarette bulunmasını rica etti.

Harriet'e, "Bu bölgeyi iyi bilen insanlara ihtiyacım var," dedi. "Siz muhtemelen buraları iyi biliyorsunuzdur." "Evet," dedi Harriet. "Hem de çok iyi." Albay, "Siz bizim için bu bölgeyi araştırarak bir birim oluşturabilir misiniz?" diye sordu. "Güneyli kuvvetlerin ne yaptıklarını öğrenmemiz gerek." Harriet, "Yardım etmekten onur duyarım," dedi. Her ne kadar Kıvılcım bu işin tehlikeli olabileceğini kulağına fısıldadıysa da, Harriet bu görev için Güneyli siyahlardan bir grup örgütledi.

Harriet adamlarına, “Aranızdan bazıları, bu bölgedeki dağları ve bataklıkları iyi biliyor,” dedi “Bazılarınız tren yolu yapımında, bazılarınız da yol yapımında çalıştı. Sizden, gidip tüm bölgeyi kolağan etmenizi, sonra da Güney Kuvvetleri askerlerinin ne yaptıklarını bana bildirmenizi istiyorum.” Harriet’in adamları çok sadık insanlardı ve toplayabildikleri her bilgiyi hemen genç kadına ilettiler. Harriet de hemen bunları rapor halinde Albay’a iletliyordu. Harriet’in ekibi sayesinde, Birlik Kuvvetleri, o bölgede başarılı birçok baskın gerçekleştirdiler.

Harriet, tehlikeli işlerin hepsini başkalarına yaptırmıyordu. Bazen gizlice gidip düşman kuvvetlerini kendi başına araştırıyordu. İşte böyle bir araştırma gezisi sırasında, adamlarıyla birlikte Kombahee Nehri'ni gözledi. Nehre yerleştirilmiş olan patlayıcıları saydılar ve bombaların yerlerini saptadılar. Harriet, bu sırada başka bir şey daha gözledi. “Nehrin her iki yakasında da bir sürü çiftlik var, Kıvılcım,” dedi. “Bu çiftliklerde ne kadar çok köle vardır kim bilir. Mutlaka kaçıp özgür olmayı istiyorlardır.”

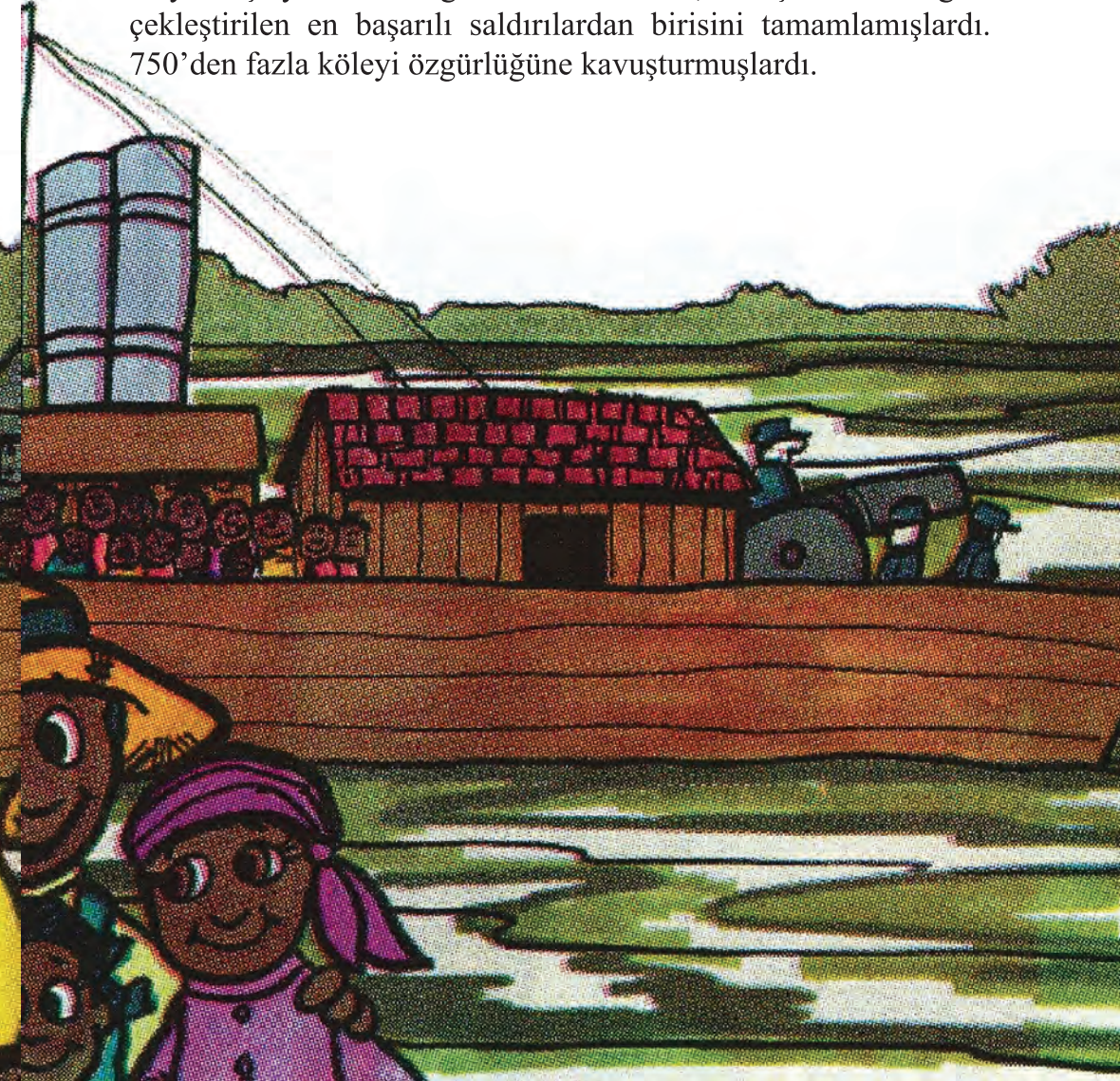
Kıvılcım, “Galiba sen çok özel bir şey planlıyorsun,” dedi. Harriet, “Bekle ve gör,” dedi. Sonra da üsse dönerek, Albay Ja-

mes Montgomery ile görüşme talebinde bulundu. Albay Montgomery, gerilla savaşı yöntemleri konusunda uzman birisiydi. Harriet, Albay'a, "Şu anda Kombahee Nehri'nden geliyorum," dedi. "Nehrin iki yakası da çiftliklerle dolu. Bu çiftliklerde yüzlerce köle vardır. Mutlaka bunlardan bazıları Birlik Kuvvetlerine katılırlar, onları kurtarabilirsek eğer." Albay başını salladı. "Gayet iyi," dedi. Ama böyle bir işi çok dikkatli bir şekilde planlamamız gerek. Kazandığımız adam sayısından fazlasını kaybetmek istemeyiz."

Harriet ve Montgomery, saldırıyı çok dikkatli bir şekilde plan-

ladılar. Üç donanma gemisi ve üç yüz siyah askerden oluşan bölükle, Kombahee Nehri boyunca gittiler. Harriet, bombaların tam yerlerini gösterebilsin diye ağır ağır ilerlediler. Nehir boyunca, Birlik askerleri patlayıcıları sudan çıkartarak zararsız hale getirdiler. Sonra, çiftlikleri ateşe verdiler. Adamlardan birisi Harriet'e, "Köle sahipleri geri çekiliyorlar!" diye bağırdı. Harriet, "Bu çok iyi!" diye bağırdı. "Haydi, şimdi bütün köleleri gemilere bindirmeye başlayın!" Üsse geri döndüklerinde, savaş süresince gerçekleştirilen en başarılı saldırılardan birisini tamamlamışlardı. 750'den fazla köleyi özgürlüğüne kavuşturmuşlardı.

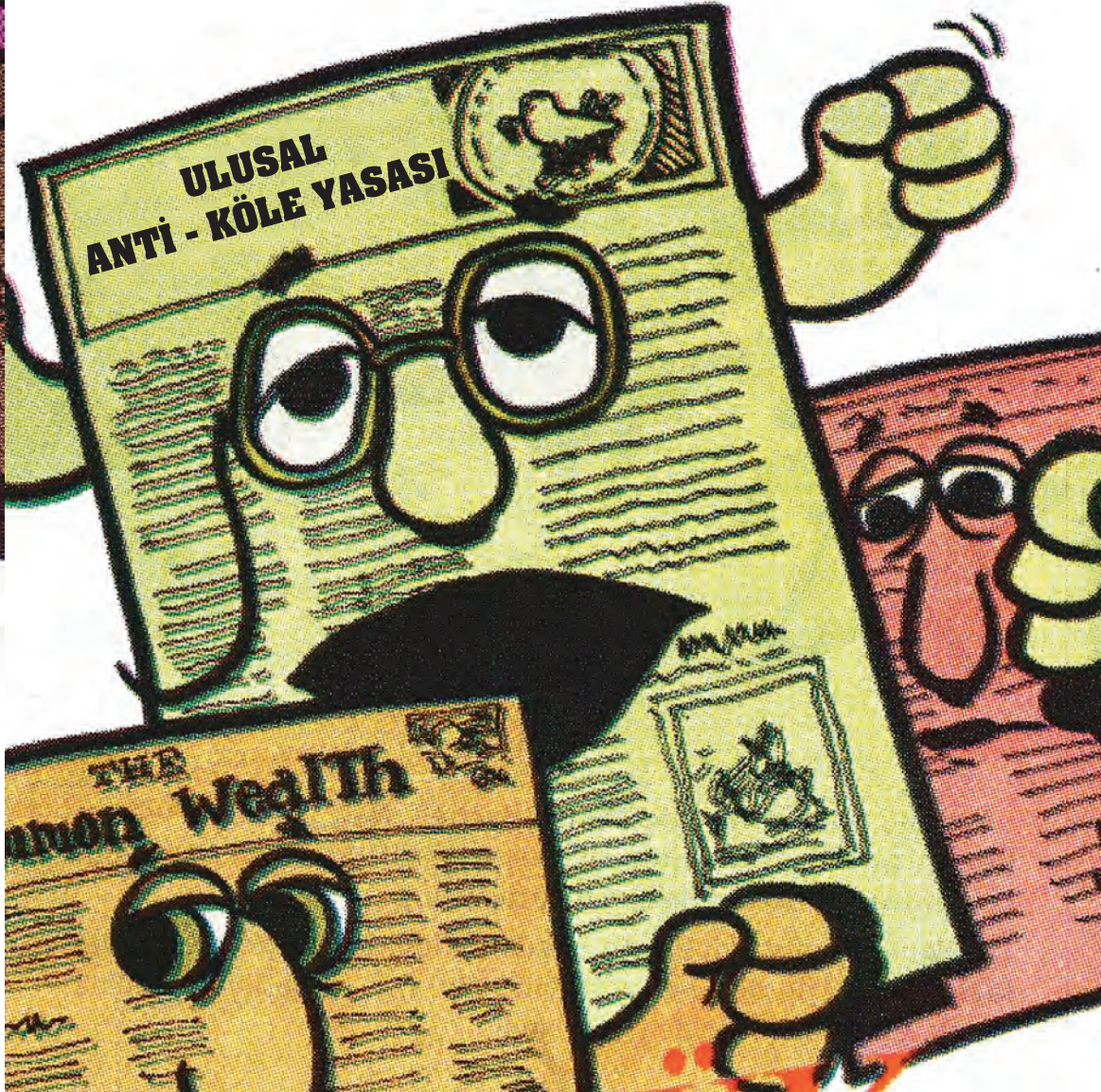

Harriet, halkı adına büyük mutluluk duyuyordu. Köleler şimdi üste güvendeydiler. Kendisi de çok mutluydu. Harriet, Amerika tarihinde, askeri bir saldırıyı planlamış ve öncülük etmiş ilk ve tek kadın olmuştu.

Savaşın sona ermesine yakın, Harriet, New York'un Auburn kasabasındaki evine dönmeye karar verdi. Anne babası şimdi oradaydılar ve Harriet onları çok özlemişti. Orduda hemşire olduğu için yüzde elli indirimle seyahat etmesini sağlayan bir izin belgesi vardı Harriet'in. İzin belgesini de yanına alarak, Güney Karalina'da trene bindi.

Harriet tam uzun yolculuğu için yerleşiyordu ki, trenin biletçisi bulunduğu vagona geldi. Harriet'in indirim kartına bakmayı dahi reddetti. "Yalan söylüyorsun!" diye bağırdı. "Senin indirimli yolculuk yapmaya hakkın yok. Senin bu trende olmaya bile hakkın yok! Hiçbir kadın, asker olarak yolculuk yapma hakkına sahip değildir; özellikle de bu kadın bir siyahsa!" Sonra da, Harriet trenden inmekte direndiği için biletçi üç güçlü adamı yardıma çağırdı.

Zavallı Harriet'i yaka paça tutup bagaj kompartımına attılar. Böylece Harriet, Kuzey'e yolculuğunu, çürükler içinde ve sefil bir halde, yerde yatarak yaptı. Üzgün bir şekilde, "Biliyor musun Kıvılcım," dedi. "Gerçek anlamda özgür olmamız için daha almamız gereken çok uzun bir yol var önümüzde..." Kıvılcım söyleyecek söz bulamadı, çünkü Harriet haklıydı. Harriet, tabii ki başına gelen bu feci olay ile ilgili suskun kalmadı. "Gazetelere anlatacağım bunu," dedi. "Böyle yaparsam, belki halkıma daha fazla yardım edebilirim. Bizim özgürlük mücadelemiz henüz bitmedi ve yalnızca ten rengimiz siyah olduğu için bize kötü davrandıkları sürece de asla bitmeyecektir."

Harriet'in biletçi ile yaşadığı olayın haberi gazetelerde çıktığı

zaman insanlar kızdı. Haberi okuyanlar, hiddetle, "Bunu nasıl yapabildi?" dediler. "Harriet Tubman, başka insanlara yardım edebilmek için kendi yaşamını defalarca tehlikeye atmış bir insan. Biletçiler ne hakla ona böyle davranır?" Yine başkaları, "Herhangi bir insana ne hakla nasıl böyle davranılabilir? Böyle bir şeyin tekrar etmemesi için hep birlikte mücadele etmeliyiz," dediler.

Harriet, "Siyah ulus için gerçek anlamda özgürlüğün elde edilmesi uzun bir süreç gerektirecek," dedi. "Uzunca bir süre desteğe ihtiyacımız olacak." Harriet, Auburn'daki küçük evine döndü ve sıkıntı içerisinde olan siyahlar için elinden gelen her şeyi yapmaya devam etti. Kıvılcıma, "Biraz param olsa her şey çok daha kolay olurdu," dedi. "İç savaşta vermiş olduğum hizmetlerin karşılığını hükümet ödese ne iyi olur." Fakat hükümet Harriet'e para ödemedi. Uzun yıllar yoksul halkına yardım edebilmek için gereksinim duyduğu parayı varlıklı dostlarının yardımları ile sağladı. Sonra, Harriet artık seksen yaşında yaşlı bir nine haline geldiğinde, harika bir şey oldu. "Kıvılcım, Washington'dan bir haber geldi," dedi. "Bana para göndermişler. Ve bundan böyle, ömrüm boyunca, her

ay bana aynı miktarda para göndermeye devam edecek hükümet! Bu para, benim savaş süresince vermiş olduğum hizmetler karşılığında bir emekli maaşı!” Kıvılcım gülerek: “Bana öyle geliyor ki, bu parayı kendin için harcamayacaksın. Sezgilerim bana bu parayı diğer her şeyde yaptığın biçimde kullanacağını söylüyor: Diğer insanlara yardım etme uğrunda.” Kıvılcım, çok haklıydı. Harriet parasının tümünü insanlara yardım etme uğruna kullandı. Kendisi seksen yaşında olmasına rağmen, gidecek hiçbir yeri olmayan yaşlılar için çok üzülüyordu. Böylece, bu insanlar için Auburn’da bir huzurevi kurdu. Bostan şehrinde, Harriet’in adını taşıyan bir huzurevi daha kuruldu.

Harriet kendi kendine, “Şimdi, Yeraltı Tren Hattı’nda biletçi olduğum günlerdeki kadar ünlü olmaya başladım,” diye düşündü. “Yapacağım işler de daha bitmedi.” Bundan sonra, Harriet kendi evine yakın bir yerde büyük bir arazi satın aldı. “İşte burası, benim özgür çiftliğim olacak,” dedi. “Bu çiftlik, siyah insanlar için, yine siyah insanlar tarafından işletilen bir yer olacak.”

1913 yılının Mart ayında, Harriet çoktan doksan yaşını aşmıştı. Çok çelimsiz ve ağır hasta olmasına rağmen, kesinlikle yalnız değildi. Başkalarına yardım eden insanların, yalnızlık hissetmeye zamanları kalmaz. Harriet, “Galiba sonum yaklaştı, Kıvılcım,” dedi. “Böyle bir zamanda, arkadaşlarımla yanımda olmasını istiyorum. Onlarla vedalaşmak istiyorum.” Harriet’in birçok dostu vardı ve hepsi yanı başında toplandı o gün. Harriet onlarla son bir defa konuştu ve sonra hep birlikte Harriet’i son yolculuğuna uğurlamak için bir veda şarkısı söylediler. Vedalaşmaları hüzün verici olmadı. Şu şarkıyı söylediler hep birlikte:

Kaftanım var benim. Kaftanın var senin.

Kaftanı var insanlığın tüm evlatlarınının.

Bu dünyadan gittiğimde, kaftanımı giyeceğim.

Ve orada da özgürlük şarkıları söyleyeceğim!

Harriet Tubman arkadaşlarıyla vedalaşalı 87 yıl oldu. Yeraltı Tren Hattı'nda biletçi olarak yaşamımı tehlikeye atalı da 100 yılı aşkın bir süre geçti aradan. Bu süre içerisinde bir çok şey değişti. Fakat günümüzde, halen yardıma ve desteğe ihtiyacı olan insanlar var yeryüzünde. Diğer insanlara yardım etmekten mutluluk duyan insanlar da var ve her zaman olacaktır. Sadece siz, diğer insanlara yardım etmenin yaşamınızdaki önemi konusunda karar verebilirsiniz. Yardım edecek olursanız, daha mutlu olabileceğini bildiğiniz kimse var mı? Bunu yapmak sizi de mutlu edebilir mi? Kendinizi şimdikinden de iyi hisseder miydiniz o zaman? İsterse-niz bir deneyin. Belki o zaman gerçekten daha da mutlu bir insan olursunuz. Tıpkı küçük dostumuz Harriet Tubman gibi.

HARRIET TUBMAN

Harriet Tubman köle olarak tahminen 1820 yılında Maryland'da, Bucktown adında küçük bir köyde dünyaya geldi. Hem anne hem baba tarafı, Afrika'dan Amerika'ya köle olarak getirilmiş siyah insanlardandı.

Daha ilk yaşlarında Harriet, köleliğin getirdiği insanlık dışı uygulamalara tanık oldu. Küçük yaşlardan başlayarak ağır işçiliğe ve korkunç dayaklara katlanmak zorunda kaldı. Zamanla Harriet'te başkaldıran, bir kişilik gelişti. Özgür olmak için kararlıydı.

On beş yaşındayken Harriet, bir başka kölenin kaçmaya yeltenişine tanık oldu. Bilerek, kölenin peşine düşen gözcünün yolunu engelledi. Öfkeden kuduran gözcü, küçük kızın başına iki kiloluk demir terazi ağırlığını fırlattı. Bu saldırıdan sonra, Harriet aylarca hasta yatağında ölüm kalım mücadelesi verdi ve yaşamı boyunca hiçbir zaman tam olarak iyileşmedi.

1844 yılında Harriet, özgür bir zenci olan John Tubman ile

HARRIET TUBMAN
1820-1913

evlendi. John, kendisine verilen sınırlı özgürlükten fazlasıyla memnundu ve Harriet'in özgürlükten söz etmesine kesinlikle tahammülü yoktu.

1849'da Harriet, köleliğe artık daha fazla dayanamayacağına karar verdi. İki erkek kardeşi eşliğinde bir gece Delaware sınırından kaçmak üzere yola çıktı. Kısa süre sonra erkek kardeşlerinin cesareti kırıldı ve her ikisi de geri döndüler. Ama Harriet, Delaware'e ulaşmayı ve sonra Pennsylvania'ya geçmeyi başardı. Harriet, Philadelphia'da çalışmaya başladı. Ailesini Güney'den kaçırmaya çalışıyordu, bunun için para birik-

HARRIET TUBMAN

tiriyordu. Kısa bir süre sonra Yeraltı Tren Hattı'yla irtibat kurdu. Bu kölelerin Kuzey eyaletlerine kaçmalarına yardımcı olan bir örgüttü. Harriet, Yeraltı Tren Hattı'nda biletçi olarak çalışmaya başladı ve kısa süre içinde en etkin biletçilerden biri haline geldi. Bu, onun Musa takma adıyla tanıtılmasına neden olmuştu. Doğduğu kasabada Harriet'in arandığına ilişkin posterler asılıyordu.

Başına 40.000 dolarlık ödül konmasına rağmen, Harriet hiç yılmadan çalışmalarını sürdürdü.

İç savaştan hemen önceki yıllarda, köleliğin kaldırılması taraftarlarının önde gelenleriyle yakın dostluklar kurdu.

Savaş başladığında Harriet, Kuzey birlikleri için Güney Karalina'da hemşire, çamaşırıcı, aşçı ve kılavuz olarak çalıştı.

Savaştan sonra New York'ta satın almış olduğu ufacık evine geri döndü. Burada yaşlı anne ve babasının bakımını üstlendi ve yardıma muhtaç birçok siyahı evinde konuk etti. Harriet, yaşa-

mı boyunca, siyahların özgürlüğü için mücadele verdi.

Seksen yaşına geldiğinde bu amaç uğruna çalışmalarını sürdürüyordu. Zatüreye yakalandığında, Harriet, doksan üç yaşındaydı. 10 Mart 1913'te hayata gözlerini yumdu.